

Synspunkt til Frederiksborg Amts Avis med indrykning 27. december

Vores vandløb og åer er for smalle - Vandet kan ikke komme væk

Nye ådale med bredere åer og vandløb kan være en del af løsningen på mange års manglende rettidig omhu. Den forsømte eller misforståede vandløbspolitik har medført, at haver og marker forsummer – vi mangler en helhedsløsning.

Af Erik Geert Jensen, Formand for Havelse Ålaug og formand for Nordsjællands Landboforening Lars Jonsson

Det giver sig selv: en vandmættet rodzone er ikke et godt udgangspunkt for plantevækst, uanset om det er på en mark eller i en have. Haver og marker afvander til vandløbene, men vandløbene kan ikke rumme de store og stigende mængder vand. Når vandet står højt i åen, er rodzonen i de omkringliggende marker også fyldt med vand.

Planterne mistrives eller går helt ud, ligesom jordens naturlige fauna (regnorme, mikroorganismer mv,) lider eller dør, når jorden vandmættes. I år er det synligt for enhver, at de store vandmængder giver problemer. På mange marker og i private haver ses nemlig blanke vandspejl eller gule pletter, som vidner om, at jorden er fyldt op med vand – den er totalt vandmættet – på vej til en udyrkbar sump.

Desværre er det et tiltagende problem, som kunne have været taget i opløbet, hvis man fra politisk hold havde vist den nødvendige rettidige omhu. Problemet er ikke nyt, og de øgede nedbørsmængder er ikke den eneste årsag.

Jovel, klimaet har ændret sig med mere nedbør til følge. 2017 udmærker sig ved at have haft det vådeste efterår i 33 år (DMI) og samtidig har 2017 kurs mod det vådeste år i dansk vejrhistorie – det kan ses.

En anden væsentlig årsag er, at vi gennem de sidste flere generationer har fået flere befæstede arealer: flere asfalterede veje, flere parkeringspladser, flere flisebelagte indkørsler osv. Det har naturligvis den konsekvens, at regnvand ikke kan nedsive på stedet, men skal finde nye veje. Det belaster de omkringliggende arealer og vandløb, der ikke er dimensioneret til at tage de større vandmængder.

Vandløbenes dimensionering (skikkelse og/eller vandføringsevne) bestemmes af vandløbsregulativet for det pågældende vandløb, men mange kommuner har forsømt at opdatere disse regulativer efter de faktiske forhold og behov. Det er også vandløbsregulativet, som indeholder bestemmelser for vandløbets vedligeholdelse (Oprensning og grødeskæring). Hver gang vi påtaler udfordringerne med at få vandet væk, bliver vi mødt med svaret: at regulativet siger..., men vi kan jo ikke blive ved med at administrere efter et regulativ, som ikke tager højde for de faktiske forhold. Der er behov for nye og langsigtede løsninger.

Der er netop sendt en opdateret version af Miljøstyrelsens Grødeskæringsvejledning på gaden. Der er i vejledningen anbefalinger til hvordan, hvornår og hvor meget der skal grødeskæres. Grødeskæring skal både sikre afvanding og tage natur- og miljømæssige hensyn. Efter vores opfattelse kan grødeskæring ikke

stå alene som løsningen på bortledning af de store vandmasser. Det vil svare til, at man forsøger at løse trafikale udfordringer ved at lægge ny asfalt på en vej, der er dimensioneret til 3000 biler, selv om der kører 12.000 biler. Ny asfalt løser indlysende ikke problemet med bilerne, ligesom ændret grødeskæring ikke er den langsigtede løsning til at håndtere de stigende vandmængder.

En langsigtet og helhedsorienteret løsning kan være at ændre på vandløbenes fysiske profil, så vandløbet kan rumme mere vand, samtidig med at der etableres overløbsbassiner til klimasikring (ekstremregn). Dette kan gøres ved at grave vandløbet bredere og dybere eller ved at ændre på vandløbets profil, så det får en såkaldt dobbeltprofil.

Det fysiske indgreb kan vise sig at være en "win win win" løsning for natur, miljø og lodsejer. I vandløb som er dimensioneret efter de faktiske behov, kan de biologiske forhold nyde godt af en grødeskæring, hvor man kigger på de faktiske forhold og ikke på et stykke papir. Næringsstofferne bliver i rodzonen, hvor de kan optages af planterne og lodsejeren kan fortsat dyrke jorden. Naturligvis vil der stadig kunne opstå hændelser, hvor vandløbet ikke kan følge med, men hvis vandet kan trække sig tilbage hurtigere minimeres skaden.

Som lodsejere vil vi hellere lægge jord til et bredere vandløb end se jorden forsumpe. Det er ikke kun landbruget, der får glæde af en bedre vandløbsregulering/vedligeholdelse, det gør alle, som bor steder, hvor vandstanden står højt. Og naturarealer kan bevares med det dyre- og planteliv, som vi har i dag og ikke som nu, hvor der sker en langsom forsumpning af arealerne.

De nye byråd, der trækker i arbejdstøjet den 1. januar har en opgave, der skal løses. Fra landbrugets side vil vi være en konstruktiv medspiller til at løse problemerne i respekt for miljø og natur.